

TALMANSKONFERENSENS FÖRSLAG 2/2005 rd

Talmanskonferensens förslag till ändring av riksdagens arbetsordning och 32 § i reglemen- tet för riksdagens kansli

FÖRSLAGETS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

Talmanskonferensen föreslår att bestämmelserna om behandling av betänkanden och utlåtanden ändras i riksdagens arbetsordning i överensstämmelse med rådande allmän praxis i fackutskotten. Dessutom görs en del ändringar och pre-

ciseringar som till största delen är av teknisk karaktär. De föreslagna ändringarna har aktualiserats utifrån ett behov i riksdagens arbete.

De föreslagna bestämmelserna avses träda i kraft den 1 februari 2006.

ALLMÄN MOTIVERING

Enligt 39 § i riksdagens arbetsordning är huvudregeln att fackutskotten behandlar betänkanden och utlåtanden i två behandlingar. I praktiken har utskotten övergått till att tillämpa ett förfarande som ursprungligen var tänkt som ett undantag: Ett ärende avgörs i första behandlingen eller fortsatt första behandling, och utskottet godkänner enhälligt att den fortsatta första behandlingen är den avgörande behandlingen.

Divergenserna mellan procedurreglerna och det faktiska förfarings sättet ger upphov till onödig förvirring. Därför bör paragrafen skrivas om och utskottets faktiska arbetssätt bli huvudregeln.

Tanken är att begreppen första och andra behandlingen frångås och att man bara talar om behandling. Behandlingen kommer då att bestå av följande steg:

— Under behandlingens gång hör utskottet först *sakkunniga* samt får och inhämtar nödvändiga *yttranden*.

— Utskottet för en *förberedande debatt* och utifrån den utarbetar sekreteraren ett utkast till betänkande respektive utlåtande.

— När *utkastet* är klart för utskottet en *allmän debatt*.

— Därefter följer en *detaljbehandling*.

— När detaljbehandlingen är avslutad kan utskottet enhälligt besluta att detaljbehandlingen är den avgörande behandlingen.

— I annat fall behandlas ärendet i en särskild avgörande behandling.

Talmanskonferensen föreslår att procedurerna skrivs in i 39 § enligt vad som redogörs ovan. För att paragrafen ska bli tydligare lyfts de bestämmelser som på grund av sitt sakinnehåll naturligare passar in någon annanstans över till andra paragrafer.

I enlighet med anvisningarna från talmanskonferensen har förslaget beretts som tjänsteuppdrag i riksdagens utskottssekretariat under ledning av generalsekreteraren.

DETALJMOTIVERING

1. Ändring av riksdagens arbetsordning

23 §. *Statsrådets meddelanden och redogörelser.* I 3 mom. föreskrivs att utskottet när det behandlat redogörelsen i sitt betänkande lägger fram förslag till ett uttalande med anledning av redogörelsen.

Formuleringen orsakar gång på gång oklarhet om hur utskottet ska skriva klämmorna i betänkandet om en redogörelse. Därför bör reglerna förtydligas. Samtidigt kan begreppsapparaten i arbetsordningen förenhetligas genom att det föreskrivs att utskottet i sitt betänkande skall "lägga fram förslag till ett ställningstagande med anledning av redogörelsen".

Orden ta ställning och ställningstagande ingår i liknande situationer bl.a. i 114 § i grundlagen och i 6 och 28 § i arbetsordningen. Ordet ställningstagande används här i den allmänspråkliga betydelsen, det vill säga utskottet uttrycker sin uppfattning när det gäller om redogörelsen kan godkännas och i så fall på vilka villkor. I enlighet med 42 § läggs ställningstagandet, alltså utskottets förslag till hur riksdagen ska förhålla sig till redogörelsen, fram i form av klämmor.

34 §. *Behandlingsordning.* Paragrafen föreskriver i vilken ordning ärenden behandlas i utskottet.

I 1 mom. ingår en allmän bestämmelse om behandling av ärenden i utskotten. Ett utskott ska utan obefogat dröjsmål behandla de ärenden som remitteras till det och, beroende på ärendet, lämna betänkande om dem till plenum eller utlåta till ett annat utskott. I 2 mom. föreskrivs i vilken ordning utskotten tar upp ärenden till behandling.

I 39 § 3 mom. föreskrivs att regeringspropositioner och motioner som gäller ett och samma ärende ska behandlas i ett sammanhang och ett gemensamt betänkande lämnas om dem. Bestämmelsen är förpliktande och hör naturligt ihop med 34 §.

Därför föreslår talmanskonferensen att bestämmelsen stryks i 39 § och i stället tas in i 34 § som ett nytt 3 mom. Samtidigt blir nuvarande 3 mom. 4 mom. i 34 §. På grund av den ändrade numreringen föreslår talmanskonferensen att hela paragrafen ändras.

37 §. *Hörande av sakkunniga.* I 1 mom. ingår en allmän bestämmelse om att utskotten kan höra sakkunniga. Enligt 39 § 2 mom. hörs sakkunniga av utskotten vanligen i första behandlingen.

Nedan föreslås att 39 § ändras eftersom begreppen första och andra behandlingen inte längre ska användas. Följaktligen måste den bestämmelse utgå som säger att sakkunniga hörs av utskottet i första behandlingen om det inte av särskilda skäl beslutar något annat.

Ändringarna i detta förslag är emellertid inte tänkta att påverka utfrågningens roll i utskottsprocessen. Meningen är att utskotten fortfarande ska höra sakkunniga vid den inledande behandlingen, men att de av särskilda skäl också vid den allmänna debatten eller rent av i den avgörande behandlingen kan inhämta information med hjälp av utfrågning av sakkunniga. När bestämmelsen om tidpunkten för utfrågningen stryks föreslår talmanskonferensen i stället att 1 mom. kompletteras med tillägget "för att inhämta information med tanke på behandlingen" som visar vad som är syftet med utfrågningen.

39 §. *Behandlingen i utskott.* Den gällande paragrafen innefattar grundläggande bestämmelser om hur ärenden behandlas i utskott. Enligt 1 mom. behandlas ärenden i två behandlingar om inte utskottet beslutar avgöra ett ärende i första behandlingen. I 2 mom. finns bestämmelser om allmän debatt och hörande av sakkunniga. I båda behandlingarna ska utskottsmedlemmarna före den detaljerade behandlingen ges tillfälle att framföra sin åsikt om ärendet i dess helhet. Som regel hör utskotten sakkunniga i den första behandlingen. Av särskilda skäl kan utskottet också höra sakkunniga i den andra behandlingen.

På 1990-talet kompletterades talmanskonferensens allmänna anvisningar om utskotten med en rekommendation att åtminstone ostridiga ärenden skulle behandlas i en enda behandling. I sådana fall utarbetar sekreteraren ett utkast till betänkande respektive utlåtande som underlag redan för den allmänna debatten i första behandlingen eller på grundval av den allmänna debatten. Det krävs ett enhälligt beslut för att den första behandlingen också ska vara den avgörande behandlingen. I allt större omfattning har utskotten gått in för att behandla ärenden i den första behandlingen så att den också enhälligt kan godkännas som avgörande behandling. Den behandlingsordningen kan sägas vara rådande praxis.

För att bestämmelserna ska motsvara rådande praxis föreslår talmanskonferensen att 1 och 2 mom. formuleras om. *Behandling* blir grundelementet i utskottsprocessen. Behandlingen föreslås börja med att utskottet hör sakkunniga i likhet med det nuvarande förfarandet (37 § i AO) och inhämtar nödvändiga utlåtanden (38 § i AO). I själva verket inhämtar utskottet på det här stadiet också annan information som anses nödvändig. När utskottet har fått den information som behövs för att avgöra ärendet förs en *förberedande debatt*. I den förberedande debatten har medlemmarna tillfälle att uttala sin åsikt om ärendet i dess helhet och sekreteraren utarbetar ett utkast till betänkande respektive utlåtande utifrån debatten. När utkastet är klart presenteras det för utskottet, vanligen genom högläsning. Därefter för utskottet en *allmän debatt* utifrån utkastet och genomför en *detaljerad behandling* av ärendet. I detaljbehandlingen av ett betänkande ska utskottet först besluta om paragrafer och klämmor och avslutningsvis om motiven. I detaljbehandlingen av ett utlåtande börjar utskottet däremot med att besluta om motiven och går sedan vidare till besluten om en eller flera klämmor. Avslutningsvis kan utskottet enhälligt besluta att den detaljerade behandlingen är *den avgörande behandlingen av ärendet*.

Ett ärende kommer att tas upp till en *särskild avgörande behandling* om utskottet inte enhälligt kan besluta att detaljbehandlingen är den av-

görande behandlingen eller om det redan i förväg till exempel står klart att en fråga är så svår eller så stor att utskottet inte kan eller vill betrakta detaljbehandlingen som den avgörande behandlingen. Då ska behandlingen basera sig på det betänkande eller utlåtande som utskottet godkände tidigare i den detaljerade behandlingen. Vidare ska utskottet föra en allmän debatt eller åtminstone ge tillfälle till en allmän debatt och genomföra en detaljerad behandling.

När ett betänkande eller ett utlåtande är godkänt kan det hända att utskottet dessutom måste besluta om tiden för inlämning av reservation respektive avvikande mening. Om det utifrån behandlingen står klart att en reservation eller en avvikande mening kommer att lämnas in beslutar utskottet om inlämningstiden. Om det finns förutsättningar för en reservation eller en avvikande mening, men det inte är klart om någon kommer att lämnas in är det bäst att ordföranden tar reda på om utskottet behöver avsätta tid för inlämning av reservationer eller avvikande mening. När en inlämningstid behövs slår utskottet fast en tidpunkt. Avslutningsvis förklaras behandlingen vara avslutad.

Med stöd av 42 § 2 mom. antecknas de medlemmar som deltog i den avgörande behandlingen i slutet av betänkandet eller utlåtandet. Modellen för att anteckna medlemmarna ändras inte. När utskottet i enlighet med det nya 2 mom. beslutar betrakta detaljbehandlingen som den avgörande behandlingen antecknas en medlem som närvarande om han eller hon var närvarande vid detaljbehandlingen. Om ett ärende tas upp till särskild avgörande behandling betraktas bara den allmänna debatt och den detaljbehandling som förs vid det tillfället som avgörande behandling. Det antecknas på normalt sätt om en medlem har varit närvarande vid behandlingen helt eller delvis.

Enligt det gällande 3 mom. ska regeringspropositioner och motioner som gäller ett och samma ärende behandlas i ett sammanhang och ett gemensamt betänkande lämnas om dem när inga särskilda skäl kräver ett annat förfarande. Ovan påpekas det att 3 mom. på grund av sitt sakinnehåll passar bättre in i 34 §. Samtidigt föreslår tal-

manskonferensen att momentet lyfts över till 34 §.

I reglerna om behandling i utskott saknas en bestämmelse som säger när och hur utskottet beslutar att avvisa ett ärende. En sådan bestämmelse finns både för plenum och för stora utskottet. Ett rättesnöre har varit att utskotten beslutar om ett förslag till avstyrkande efter att paragraferna har godkänts. Bestämmelserna behöver kompletteras och talmanskonferensen föreslår att det gällande 3 mom. ersätts med en bestämmelse som föreskriver att ett förslag till avstyrkande avgörs efter att substansförslagen har slutbehandlats. Rent praktiskt är det att rekommendera att ordföranden och de övriga medlemmarna redan under den allmänna debatten informeras när ett avstyrkande är planerat. Själva beslutet om avstyrkande måste läggas fram vid den detaljerade behandlingen av ett lagförslag eller någon annan materiell bestämmelse alternativt när motiven till ett utlåtande har godkänts.

I 4 mom. föreslås det bli föreskrivet om bordläggning. Ett ärende bordläggs när två medlemmar begär det. I övrigt bordläggs ett ärende om utskottet beslutar det. Bestämmelsen ingår för närvarande i 3 mom., men flyttas med smärre omformuleringar över till 4 mom.

I 5 mom. föreslås att utskottet kan välja någon inom sig att föredra ett betänkande eller ett utlåtande. Enligt momentet kan utskottet inom sig välja en eller flera företrädare för att i plenum föredra ett betänkande eller utlåtande eller i stora utskottet föredra ett utlåtande till stora utskottet. I den gällande arbetsordningen ingår bestämmelsen i 4 mom.

Bestämmelsen har visat sig vara en aning svåräst. Tanken är att ordföranden i kraft av sin ställning alltid har ett bemyndigande att föredra ett ärende i plenum eller för stora utskottet. Vice ordföranden och en tillfällig ordförande som är ordförande för sammanträdet har på grundval av sin roll befogenhet att föredra ett betänkande eller ett utlåtande som godkänts i det aktuella sammanträdet om inte utskottsordföranden håller ett anförande för att presentera dokumentet. Om ordföranden (eller vice ordföranden eller en tillfällig ordförande) är förhindrad att hålla en före-

dragning som befunnits nödvändig eller om det i övrigt är lämpligt att ärendet föredras av någon annan utskottsmedlem väljs medlemmen särskilt för detta syfte. Talmanskonferensen föreslår att formuleringen ses över för att det ska framgå vilken befogenhet ordföranden har på grund av sin position.

I det gällande 5 mom. ingår bestämmelser om reservationer till betänkanden och avvikande meningar till utlåtanden. Talmanskonferensen föreslår att bestämmelsen flyttas till 42 § där det föreskrivs om betänkanden och utlåtanden.

Utöver vissa materiella ändringar föreslår talmanskonferensen också att paragrafrubriken ändras till "beslutsfattande i utskott".

40 §. Omröstning i utskott. Enligt 1 mom. beslutar utskottet på vilket sätt omröstning ska verkställas i ett enskilt ärende. I 2 mom. ingår procedurbestämmelser som tillämpas när rösterna faller lika.

Ovan föreslås att rubriken Behandlingen i utskott i 39 § ändras till Beslutsfattande i utskott som i den gällande arbetsordningen ingår i 40 §. Följaktligen måste också rubriken för 40 § ändras. Talmanskonferensen föreslår att rubriken ändras till Omröstning i utskott, vilket stämmer väl överens med paragrafinnehållet.

42 §. Utskottens betänkanden och utlåtanden. I paragrafen föreskrivs hur betänkanden och utlåtanden ska utarbetas och justeras.

I det gällande 39 § 5 mom. föreskrivs att reservationer till betänkanden och avvikande meningar till utlåtanden ska lämnas in skriftligen till utskottets sekreterare. Vidare föreskrivs vad som får ingå i dem. På grund av sitt sakinnehåll passar bestämmelsen bättre in i 42 § som gäller själva innehållet i betänkanden och utlåtanden. Därför föreslår talmanskonferensen att 39 § 5 mom. förenklas och lyfts in i 42 § som ett nytt 3 mom. Då blir 42 § 3 mom. 4 mom. På grund av den ändrade numreringen föreslår talmanskonferensen att hela paragrafen ändras.

43 §. Utskottens protokoll. Den gällande paragrafen har bestämmelser om utskottens proto-

koll, övriga utskottshandlingar och handlingarnas offentlighet respektive sekretess.

Enligt 1 mom. upprättas protokoll över utskottens sammanträden. I protokollet ska det antecknas vilka medlemmar som varit närvarande och vilka sakkunniga som hörts. Dessutom ska förslagen och besluten inklusive omröstningar antecknas. Vidare sägs att till protokollet fogas de handlingar som utskottet mottagit och utarbetat för behandlingen av ärendet. Protokollet kontrasigneras av utskottets sekreterare.

Sedan riksmötet 2003 gäller ett beslut av talmanskonferensen om nya regler för arkivering av utskottshandlingar. I och med beslutet slutade utskottet bifoga de handlingar som mottagits och utarbetats för behandlingen av ärendet till protokollet. Bland dessa handlingar märks sakkunnigutlåtanden, gemälen från ministerier och utkast till betänkanden och utlåtanden. Utskottet införde aktarkivering, det vill säga alla handlingar som hänför sig till ett och samma ärende arkiveras i ett sammanhang. På så sätt går det mycket lättare att hitta dem i arkivet. I 1 mom. behövs en ändring som föreslogs av arkiveringskommissionen 2002. Enligt förslaget ska utskottshandlingarna förvaras enligt anvisningar som talmanskonferensen meddelar särskilt.

I det gällande 3 mom. kan utskottet med stöd av 50 § 3 mom. i grundlagen besluta om sekretess för handlingar. I arbetsordningen för stora utskottet sägs att handlingar också ska hållas hemliga tills utskottet har fattat beslut om det, om statsrådet har begärt sekretess i ärendet. Bestämmelsen behövs också för de övriga utskottet. Därför föreslår talmanskonferensen att 3 mom. kompletteras med en likadan bestämmelse.

Paragrafen blir tungläst när en kompletterande bestämmelse om sekretess läggs till. Därför föreslår talmanskonferensen att den gällande paragrafen delas upp på två olika paragrafer.

Då innehåller 43 § de bestämmelser om utskottens protokoll som nu ingår i 1 mom. De uppdateras och fördelas på två olika moment. Följaktligen ändras paragrafrubriken till Utskottens protokoll. De övriga momenten förs samman till en ny 43 a §.

43 a §. Utskottshandlingars offentlighet. (Ny)

Arbetsordningen föreslås få en ny 43 a §. Den består dels av de nuvarande 43 § 2—4 mom., dels av den bestämmelse i arbetsordningen för stora utskottet som nämns ovan.

I början av 1 mom. föreslås en bestämmelse som säger att utskottens protokoll lagras elektroniskt för att vara tillgängliga för allmänheten. Bestämmelsen bottnar i 71 § 2 mom. i arbetsordningen. Med stöd av lagrummet publiceras de flesta riksdagshandlingar på nätet. Det har resulterat i att allmänheten har vant sig vid att det är lätt att hitta riksdagshandlingar på nätet. Det ligger i linje med principerna för handlingars offentlighet och öppenhetsprincipen att också utskottens offentliga protokoll läggs ut på nätet och är tillgängliga för allmänheten.

Tanken är att protokollet ska läggas ut på nätet så snart som möjligt efter sammanträdet. De läggs ut i ogranskade versioner på samma sätt som till exempel betänkanden och utlåtanden och plenarprotokoll utan att den slutliga stiliserade versionen inväntas. Det är emellertid typiskt för utskottsarbetet att ett betänkande eller ett utlåtande som godkänns på ett sammanträde finslipats och förberedelserna för nästa sammanträde klaras av innan sammanträdesprotokollet upprättas.

Med hjälp av elektroniska protokoll kan man både inom och utanför riksdagen underlätta bevakningen av EU-frågor som behandlas i riksdagen. Det beror på att uppgifterna om utskottsbehandlingen av EU-ärenden kan kompletteras med direkta länkar till de protokoll från stora utskottet och fackutskottet där behandlingen har avslutats med en anteckning i protokollet.

I 1 mom. ska det fortfarande föreskrivas att handlingarna blir offentliga när ärendet har slutbehandlats i utskottet. Ett undantag från regeln är att en riksdagsgrupp som inte är företrädd i utskottet eller någon delegation fortfarande ska ha rätt att få en kopia av handlingarna i ett ärende som inte har slutbehandlats, förutsatt att de inte är hemliga. Dessutom bör det noteras att handlingarna i ett ärende som gäller Europeiska unionen enligt 6 § i arbetsordningen för stora utskottet blir offentliga omedelbart efter det ut-

skottsmötet där de antecknas ha inkommit om inte något annat följer av 2 och 3 mom.

De nya 43 a § 2 och 3 mom. bildas av det gällande 43 § 3 mom. I de gällande bestämmelserna används begreppet "hemlig". I stället anpassas begreppen till lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) där det talas om "sekretessbelagd". Momentet delas upp så att alla bestämmelser om sekretess med stöd av 50 § 3 mom. i grundlagen samlas i 3 mom.

Den gällande 43 § 4 och 5 mom. blir 43 a § 4 och 5 mom. Utskottshandlingars offentlighet är en lämplig rubricering för paragrafen.

44 §. Stora utskottet. I paragrafen föreskrivs vilka bestämmelser beträffande fackutskotten som också tillämpas på stora utskottet. Materiellt sett är paragrafen en hänvisningsbestämmelse.

På grund av den ovan föreslagna ändrade numreringen måste paragrafen kompletteras med en hänvisning till 43 a §.

48 §. Frånvaro. Enligt 1 mom. kan talmanskonferensen bevilja en riksdagsledamot tillstånd till längst en veckas frånvaro från plenararbete av någon annan orsak än sjukdom eller ett uppdrag i anknytning till riksdagsarbetet.

Paragrafen gäller således bara plenararbetet. Trots det tillämpar utskotten i sin närvarostatistik de uppgifter om tillstånd och orsaker som gäller frånvaro från plenum. För att anpassa registreringen till nuvarande praxis föreslår talmanskonferensen att tillstånd för frånvaro vidgas och ska gälla det samlade arbetet i riksdagen.

50 §. Anföranden. Paragrafen har grundläggande bestämmelser om i vilken ordning riksdagsledamöterna får ordet. I 2 mom. föreskrivs när ett ärende får föredras före övriga anföranden. När ett betänkande föredras första gången för riksdagen får utskottsordföranden eller den som utskottet valt att föredra betänkandet ordet före andra som har begärt ordet. Dessutom kan talman själv bestämma att också ordföranden för det utskott som lämnat utlåtande eller någon som utskottet valt att föredra också får hålla ett anförande.

Enligt 39 § 5 mom. kan utskottet inom sig välja en eller flera företrädare för att i plenum föredra ett betänkande eller utlåtande. Ovan föreslås att momentet preciseras. Därför kan "utskottets ordförande eller den som utskottet valt att föredra betänkandet" förenklas eftersom det förekommer två gånger i 2 mom. I stället kan det stå en företrädare för utskottet.

53 §. Behandlingen av lagförslag. Enligt 5 mom. kan riksdagen godkänna hemställningar och uttalanden. De innehåller ett starkare ställningstagande när det gäller de förväntade åtgärderna från regeringens sida än själva motiven i betänkandet.

Uttalanden har blivit det normala sättet för riksdagen att reagera visavi regeringen. Det är slutresultatet av ändringar i flera sammanhang, bland annat av att de tidigare hemställningsmotionerna har slopats. Under årens gång har formuleringen av uttalandena ändrats och liknar nu en hemställning. Hemställningar behövs således inte längre i begreppsarsenalen. Därför föreslår talmanskonferensen att ordet hemställningar stryks i 5 mom.

2. Ändring av 32 § i reglementet för riksdagens kansli

32 §. Paragrafen föreskriver om behörighetsvillkoren för vissa tjänster i riksdagen. Punkt 7 gäller utskottsråd och villkoren är enkelriktade och schematiska: lämplig högre högskoleexamen och förtrogenhet med lagberedningsarbete.

Under årens lopp har utskottsarbetet ändrat karaktär. Inte alla utskott eller alla utskottsråd behandlar längre lagstiftningsärenden som sitt huvudsakliga arbete. Detta faktum bör vägas in i behörighetsvillkoren.

Följaktligen föreslår talmanskonferensen att behörighetsvillkoren för utskottsråd utvidgas. Vid sidan om förtrogenhet med lagberedningsarbete kan god kännedom om det aktuella utskottets ansvarsområde vara ett alternativ vid tjänster där utskottsrådet inte handlägger lagstiftningsärenden som sitt huvudsakliga arbete.

Ikraftträdande

För smidighetens skull måste ikraftträdandetidpunkten för de föreslagna ändringarna anpassas efter riksdagens sessioner. Därför föreslås ändringarna träda i kraft från och med sessionen efter den då de antas, helst redan från och med nästa session som börjar i februari 2006.

På grundval av det ovanstående föreslår talmanskonferensen med stöd av 6 § 1 mom. 7 och 8 punkten i riksdagens arbetsordning

att följande ändringar görs i riksdagens arbetsordning och i reglementet för riksdagens kansli:

1.

Riksdagens beslut

om ändring av riksdagens arbetsordning

I enlighet med riksdagens beslut, fattat på det sätt som 52 § 1 mom. i grundlagen föreskriver, ändras i riksdagens arbetsordning (40/2000) av den 17 december 1999 23 § 3 mom., 34 §, 37 § 1 mom., 39 §, rubriken för 40 §, 42—44 §, 48 § 1 mom., 50 § 2 mom. och 53 § 5 mom. samt fogas till arbetsordningen en ny 43 a §, som följer:

23 §

Statsrådets meddelanden och redogörelser

När debatten om en redogörelse har avslutats, remitterats redogörelsen till ett utskott för beredning, om inte riksdagen beslutar övergå till dagordningen utan att remittera ärendet till ett utskott. När utskottet behandlat redogörelsen skall det i sitt betänkande lägga fram förslag till ett ställningstagande med anledning av redogörelsen. Riksdagen beslutar om dess slutliga innehåll och övergår till dagordningen.

34 §

Behandlingsordning

Ett utskott skall utan obefogat dröjsmål behandla de ärenden som remitterats till det och, beroende på ärendet, lämna betänkande om dem till plenum eller utlåtande till ett annat utskott.

Ärenden som gäller motiverad övergång till dagordningen skall behandlas som brådskande. Utskotten skall i allmänhet först behandla regeringspropositioner och statsrådets skrivelser om ärenden som gäller Europeiska unionen.

Regeringspropositioner och motioner som gäller en och samma fråga skall behandlas i ett sammanhang och ett gemensamt betänkande lämnas om dem, när inte särskilda skäl kräver ett annat förfarande. Utskottet skall dock se till att ett betänkande om en proposition inte fördröjs av att ärendena behandlas i ett sammanhang.

Talmanskonferensen kan utfärda närmare anvisningar om i vilken ordning ärendena tas upp till behandling i utskotten.

37 §

Hörande av sakkunniga

Utskotten kan höra sakkunniga för att inhämta utredning för behandlingen.

39 §

Beslutsfattande i utskott

När utskottet har fått den information som behövs för att avgöra ärendet för det en förberedande debatt. I debatten har medlemmarna tillfälle att uttala sin åsikt om ärendet i sin helhet. Utifrån debatten utarbetar utskottets sekreterare ett utkast till betänkande eller utlåtande. På grund-

val av utkastet förs en allmän debatt, och ärendet genomgår en detaljerad behandling där utskottet beslutar om sina förslag och om motiven till ett betänkande eller ett utlåtande.

Utskottet kan enhälligt besluta att den detaljerade behandlingen är den avgörande behandlingen av ärendet. I annat fall tas ärendet upp till en särskild avgörande behandling som grundar sig på det betänkande eller det utlåtande som utskottet har godkänt. Då skall medlemmarna ges tillfälle att föra en allmän debatt. I detta sammanhang genomförs också en detaljerad behandling.

Ett förslag till avstyrkande avgörs efter de materiella förslagen.

Ett ärende skall bordläggas en gång till ett senare utskottssammanträde, om två medlemmar begär det. Därefter bordläggs ärendet bara om utskottet så beslutar.

Utskottet kan inom sig välja en företrädare för att i plenum i stället för ordföranden föredra ett betänkande eller utlåtande eller i stora utskottet föredra ett utlåtande till detta.

40 §

Omröstning i utskott

42 §

Utskottens betänkande och utlåtanden

Utskottens betänkanden och utlåtanden skall vara kortfattade. Utskottets förslag skall läggas fram i form av klämmor. På samma sätt skall förfaras i fråga om reservationer och avvikande meningar, om de inte endast ger uttryck för en skiljaktig ståndpunkt.

I betänkandet och utlåtandet antecknas de medlemmar som deltagit i den avgörande behandlingen av ärendet. Om en medlem bara delvis deltagit i denna behandling, skall detta anges.

En reservation till ett betänkande och en avvikande mening till ett utlåtande skall lämnas skriftligt till utskottets sekreterare inom en av utskottet bestämd tid. Reservationen eller den avvikande meningen skall motsvara den stånd-

punkt som undertecknarna företrädde i den avgörande behandlingen av ärendet.

Betänkandena och utlåtandena samt eventuella reservationer och avvikande meningar justeras av utskottets sekreterare, om inte utskottet beslutar något annat.

43 §

Utskottens protokoll

Över utskottens sammanträden upprättas protokoll, där det antecknas vilka medlemmar som varit närvarande och vilka sakkunniga som hörts samt förslagen och besluten jämte omröstningar. Protokollet kontrasigneras av utskottets sekreterare.

Utskottens protokoll och övriga handlingar arkiveras enligt anvisningar som utfärdas särskilt av talmanskonferensen.

43 a §

Utskottshandlingarnas offentlighet

Utskottens protokoll läggs ut på nätet för att vara tillgängliga för allmänheten. Handlingarna i ett ärende blir offentliga när ärendet har slutbehandlats i utskottet. En riksdagsgrupp, som inte är företrädd i ett utskott eller i en utskottsdelegation, har dock rätt att få en kopia av handlingarna i ett ärende som inte har slutbehandlats om inte handlingarna är hemliga.

Utskottens handlingar är sekretessbelagda, om utlämnande av uppgifter ur dem skulle vålla betydande skada för Finlands internationella förhållanden eller kapital- och finansmarknaden. Sekretessbelagda är också handlingar som innehåller affärs- eller yrkeshemligheter eller uppgifter om någons hälsotillstånd eller ekonomiska ställning, när utlämnandet av uppgifter skulle vålla betydande olägenhet eller skada, förutsatt att ett betydande samhälleligt intresse inte kräver att de ges offentlighet. Utskottet kan av något annat motsvarande tvingande skäl besluta att en handling skall vara sekretessbelagd.

Också handlingar som omfattas av den sekretess som utskottet beslutar om med stöd av 50 §

3 mom. i grundlagen är sekretessbelagda. Vid behandlingen av ärenden som gäller Finlands internationella förhållanden eller Europeiska unionen iakttas statsrådets sekretessbegäran tills det behöriga utskottet har fattat ett beslut med anledning av begäran.

På sekretesstiden för utskottshandlingar tillämpas 31 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999), om inte utskottet bestämmer en kortare tid.

Talmanskonferensen kan utfärda närmare anvisningar om offentlighet för utskottens handlingar.

44 §

Stora utskottet

Om inte något annat följer av stora utskottets arbetsordning, tillämpas vid behandlingen av ärenden 34, 35, 37, 39—43 och 43 a §.

48 §

Frånvaro

Talmanskonferensen kan bevilja en riksdagsledamot tillstånd till längst en veckas frånvaro från riksdagsarbetet av någon annan orsak än sjukdom eller ett uppdrag i anknytning till riksdagsarbetet. Om talmanskonferensen inte har samtyckt till anhållan om frånvaro eller om det är fråga om frånvaro i mer än en vecka, beslutar riksdagen om frånvarotillståndet. Uppgift om frånvarotillstånd som talmanskonferensen har beviljat eller frånvaro på grund av sjukdom antecknas i protokollet från plenum. Dessutom antecknas i protokollet vilka ledamöter som är

frånvarande från plenum på grund av ett uppdrag i anknytning till riksdagsarbetet.

50 §

Anföranden

En företrädare för utskottet, den första undertecknaren av en motion i en remissdebatt om motionen och en ledamot som är ordförande för ett av riksdagen valt organ som lämnat en berättelse eller den som organet valt att föredra berättelsen, ges ordet för ett föredragningsanförande före andra som begärt ordet. Talmannen kan också ge en företrädare för ett utskott som lämnat ett utlåtande och av särskilda skäl också den första undertecknaren av en reservation ordet för ett föredragningsanförande efter de övriga föredragningsanförandena. Efter svaret på en interpellation går ordet först till den första undertecknaren av interpellationen.

53 §

Behandlingen av lagförslag

I den andra behandlingen, som hålls tidigast den tredje dagen efter att den första behandlingen avslutats, beslutar riksdagen om godkännande eller förkastande av lagförslaget samt om eventuella uttalanden från riksdagen med anledning av ärendet.

Denna ändring av riksdagens arbetsordning träder i kraft den 200 .

2.

Riksdagens beslut

om ändring av 32 § i reglementet för riksdagens kansli

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i reglementet för riksdagens kansli (320/1987) av den 13 februari 1987 32 § 1 mom. 7 punkten, sådan den lyder i riksdagens beslut 1191/2004, som följer:

32 §	la lagstiftningsärenden, god kännedom om utskottets ansvarsområde,
Behörighets villkor är	
<hr/>	
7) för utskottsråden juris kandidatexamen eller annan lämplig högre högskoleexamen och förtrogenhet med lagberedningsarbete eller, om det huvudsakliga arbetet inte består i att behand-	Denna ändring av reglementet för riksdagens kansli träder i kraft den _____ 200 .
<hr/>	

Helsingfors den 18 november 2005

Paavo Lipponen
Riksdagens talman

Seppo Tiitinen
Riksdagens generalsekreterare